

Utgivare: Statistiska centralbyrån, Stockholm

Publisher: National Central Bureau of Statistics, Stockholm

Referent

Datum

Meddelande nr

~~Sverige~~
Förste aktuarie B. Malmås
08/63 05 60/531

17.10.1964

J 1964:28

NÅGRA RESULTAT AV EN SPECIALBEARBETNING AV MATERIALET
FRÅN 1961 ÅRS JORDBRUKSRÄKNING EFTER OMRÅDEINDELNINGEN
I DE OBJEKTIVA SKÖRDEUPPSKATTNINGARNA

Some results of a special study of the material from the agricultural census of 1961 according to the division into districts in the objective yield surveys.

Inledning

Materialet från 1961 års jordbruksräkning har gjorts till föremål för en specialbearbetning efter områdesindelningen i de objektiva skördeuppskattningarna 1964. Härvid har uppgifter om antal brukningsenheter, total åkerareal med fördelning på grödor, antal husdjur m.m. framräknats för varje uppskattningsområde efter mönster av den i jordbruksräkningens huvudpublikation redovisade bearbetningen. Resultaten har sammanställts i en särskild rapport, som kan erhållas genom rekvisition från Statistiska centralbyrån, Byrån för jordbruksstatistik, Fack, Stockholm 27. Rapportens innehåll anges närmare i bilaga 1.

I detta meddelande ges förutom en kortfattad beskrivning av områdesindelningen vissa uppgifter om antalet områden i olika delar av landet och om områdenas storleksfördelning. I specialbearbetningen har uppskattningsområdena sammanförts till större områden, vilka så nära som möjligt sammanfaller med den i annan jordbruksstatistik tillämpade indelningen på 8 produktionsområden respektive 3 riksområden. Avsikten är att denna indelning framdeles skall tillämpas i den statistiska redovisningen av skördeuppskattningarna och skördeskadskyddet. Eftersom indelningen bygger på ett sammanförande av hela uppskattningsområden kommer den inte att helt överensstämma med den i övrig jordbruksstatistik använda indelningen. I detta meddelande lämnas vissa uppgifter om avvikelsernas storlek.

Specialbearbetningen har utförts under ledning av amanuens Bo Söderberg.

Indelningen i skördeuppskattningsområden

För 1964 års skördeuppskattningar är landet indelat i 429 områden, vilka också utgör ersättningsområden i skördeskadskyddet. Vid områdesindelningen, som utförts successivt under åren 1959 - 1964, har målsättningen varit att bilda så enhetliga områden som möjligt med avseende på det årliga skördeutfallet. Härvid har jordarten och klimatologiska faktorer speciellt beaktats. Områdena har i de flesta fall gjorts geografiskt sammanhängande. Separat indelning har gjorts för varje län och man har eftersträvat en anpassning av gränsdragningen till den traditionella indelningen av landet i naturliga jordbruksområden.

I största möjliga utsträckning har områdena byggts upp med utgångspunkt från församlingarna, men dessa har i vissa fall bedömts vara så heterogena ur jordbrukssynpunkt att en delning varit nödvändig. Av de cirka 2 500 församlingarna i riket har 143 delats. För de delade församlingarna har i samband med skördeuppskattningarna redan tidigare på grundval av uppgifter från 1961 års jordbruksräkning upprättats förteckningar över brukningsenheter inom varje församlingsdel. Dessa förteckningar har nu utnyttjats vid uppdelningen av jordbruksräkningens blankettmaterial.

Antal skördeuppskattningsområden inom olika län framgår av följande sammanställning:

Län	Antal skörde- uppskattnings- områden	Län	Antal skörde- uppskattnings- områden
Stockholms stad o. län	13	Älvsborgs län södra delen	17
Uppsala	10	Älvsborgs län norra delen	19
Södermanlands	12	Skaraborgs län	30
Östergötlands	19	Värmlands	31
Jönköpings	21	Örebro	16
Kronobergs	21	Västmanlands	12
Kalmar	19	Kopparbergs	15
Gotlands	8	Gävleborgs	14
Blekinge	10	Västernorrlands	15
Kristianstads	26	Jämtlands	10
Malmöhus	26	Västerbottens	18
Hallands	17	Norrbottnens	12
Göteborgs o. Bohus	18		
		Hela riket	429

Hur de 429 områdena fördelar sig efter gårdsantal och åkerareal framgår av tabell 1. En bidragande förklaring till den ganska betydande storleksvariationen är att antalet brukningsenheter i vissa områden minskat starkt sedan områdesindelningen gjordes.

Sammanförandet av skördeuppskattningsområdena i 8 produktionsområden och 3 riksområden

Som tidigare nämnts har skördeuppskattningsområdena sammanförts till större områden, vilka så nära som möjligt ansluter till den i annan jordbruksstatistik utnyttjade indelningen på 8 produktionsområden och 3 riksområden. Grupperingen av skördeuppskattningsområdena har gjorts på följande sätt.

Om hela arealen i ett skördeuppskattningsområde tillhört samma produktionsområde har området förts till detta. Då ett skördeuppskattningsområde innefattat areal tillhörande olika produktionsområden har en 50-procentsregel tillämpats. Området har då förts till det produktionsområde inom vilket 50 % eller mera av åkerarealen varit belägen.

Om arealen i ett skördeuppskattningsområde tillhört flera produktionsområden och s.k. delade församlingar ingått i uppskattningsområdet har särskilt prövats om området vid tillämpningen av 50-procentsregeln blivit hänfört till det ur jordbrukssynpunkt mest naturliga produktionsområdet. I ett fall (område nr 363 Kristianstads län) har genomgången medfört avsteg från ett strikt tillämpande av 50-procentsregeln.

För de 8 grupperna av skördeuppskattningsområden anges i nedanstående tabell den totala åkerarealen enligt 1961 års jordbruksräkning. Denna areal jämförs med åkerarealen enligt den i jordbruksräkningen tillämpade indelningen på produktionsområden. Som synes föreligger skillnader på upp till drygt 5 %.

	Produktionsområde ¹⁾							
	Gss	Gmb	Gns	Ss	Gsk	Ssk	Nn	Nö
Areal enl. produktionsområdesindelningen, ha	373 021	343 476	473 656	732 358	675 707	270 732	223 304	204 164
Areal vid gruppering av skördeuppskattningsområden, ha	365 835	361 922	484 850	729 371	659 183	278 851	224 504	200 902
Avvikelse i % av arealen enl. produktionsområdesindelningen	+ 4,3	- 5,1	- 2,3	+ 0,4	+ 2,4	- 3,0	- 0,5	+ 1,6

- 1) Gss = Götalands södra slättbygder
 Gmb = Götalands mellanbygder
 Gns = Götalands norra slättbygder
 Ss = Svealands slättbygder
 Gsk = Götalands skogsbygder
 Ssk = Svealands skogsbygder
 Nn = Nedre Norrland
 Nö = Övre Norrland

Motsvarande beräkning för de 3 riksområdena har givit följande resultat.

	Södra och mellersta Sveriges slättbygder	Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder	Norra Sverige
Areal enl. riksområdesindelningen, ha	1 922 511	946 439	427 468
Areal vid gruppering av skördeuppskattningsområden, ha	1 932 978	938 034	425 406
Avvikelse i % av arealen enl. riksområdesindelningen	- 0,5	+ 0,9	+ 0,5

Summary

In this study the material from the agricultural census of 1961 has been regrouped according to the division into districts applied in the objective yield surveys.

When dividing into the 429 districts the purpose was to form as uniform districts as possible with reference to the annual crop. The primary factors taken into consideration were soil and climate. In most cases districts have been made geographically compact. In some cases, the parishes were so heterogeneous from the viewpoint of agriculture that a division was considered necessary.

Tabell 1 Antalet skördeuppskattningsområden med fördelning
efter gårdsantal och åkerareal¹⁾

Antal gårdar	Åkerareal, ha								S:a
	-2000,0	2000,1	3000,1	4000,1	7000,1	10000,1	15000,1	20000,1-	
	-3000,0	-4000,0	-7000,0	-10000,0	-15000,0	-20000,0			
- 300	3	5	1	10	5	3	-	-	27
301- 400	2	8	6	33	19	15	3	-	86
401- 600	1	13	26	58	35	33	14	3	183
601- 800	-	3	7	32	12	17	7	3	81
801-1000	-	-	3	15	10	3	2	-	33
1001-	-	-	-	4	11	3	-	1	19
S:a	6	29	43	152	92	74	26	7	429

1) I den fullständiga rapporten bilaga 3 lämnas uppgift på vilka skördeuppskattningsområden som tillhör resp. kategori.

Förteckning över tabeller och bilagor i den fullständiga rapporten över specialbearbetningen av materialet från 1961 års jordbruksräkning efter områdesindelningen i de objektiva skördeuppskattningarna 1964

Tabell 1 = Summa åkerareal med fördelning på ägd och arrenderad areal, summa areal kultiverad och naturlig betesmark samt antal brukningsenheter i olika storleksgrupper, allt inom varje län och skördeuppskattningsområde. Brukningsenheter med över 2 hektar åker.

Tabell 2 = Dito för 8 produktionsområden och 3 riksområden.

Tabell 3 = Åkerarealens fördelning på olika växtslag inom varje län och skördeuppskattningsområde. Brukningsenheter med över 2 hektar åker.

Tabell 4 = Dito för 8 produktionsområden och 3 riksområden.

Tabell 5 = Antalet husdjur inom varje län och skördeuppskattningsområde. Brukningsenheter med över 2 hektar åker.

Tabell 6 = Dito för 8 produktionsområden och 3 riksområden.

Tabellerna 7-9 = Samma uppgifter som i tabellerna 1, 3 och 5 avseende varje del av de delade församlingarna (jämte församlingssummor).

Bilaga 1 omfattar en förteckning över skördeuppskattningsområdena enligt 1964 års områdesindelning med uppgifter om ingående församlingar och församlingsdelar.

Bilaga 2 utgöres av en förteckning över skördeuppskattningsområden ingående i de olika produktionsområdena.

Bilaga 3 omfattar en förteckning över skördeuppskattningsområdena med fördelning efter gårdsantal och åkerareal.

Bilaga 4 omfattar de alternativa uppgifterna för områdena 801 och 802, gällande vid en förberedd men ej tillämpad ändring av gränsdragningen mellan de båda områdena.